

ТИПОВІ ПОМИЛКИ, ЯКІ РОБЛЯТЬ УКРАЇНОМОВНІ СТУДЕНТИ В ЇХ АНГЛІЙСЬКОМУ МОВЛЕННІ

Г. Г. Декусар

(Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ)

Аналіз помилок, які роблять україномовні студенти в їх англійському мовленні, ще раз підтверджує, що головною причиною, яка призводить до виникнення помилок в іноземному мовленні (окрім об'єктивно існуючих розбіжностей між мовними системами), є дія закону аналогії, намагання ототожнити нове вже відомому, побудова іншомовних структур за моделями рідної мови чи за моделями, які раніше було засвоєно.

Цієї проблеми торкалися в своїх наукових працях деякі вітчизняні та іноземні дослідники, а саме: Арбекова Т.І. [1], Аполлова М.А. [2], Слепович В.С. [3], Чужакін А.П., Палажченко П.Р. [4] та інші.

Оскільки мова не є раціонально організованою структурою й оскільки в ній діє велика кількість обмежень, безумовне застосування правил та наявних знань може призвести до конструювання (на базі помилкових аналогій) моделей, невірних з точки зору існуючої мовної реальності. Інтерферуючий вплив рідних та іноземних мов може виявлятися як відокремлено, так і одночасно та охоплювати сферу синтаксису, морфології, словотворення та семантики. Наприклад, речення *He was elected as president* очевидно побудовано за аналогією з реченнями *He was regarded /chosen as our leader. He acted as chairman* (після дієслова *elect* прийменник *as* не вживається).

Утворення гіпотетичних слів «gossiper», «revolutioner», «reactioner» є теоретично виправданим. Але в дійсності іменники з цим значенням утворені в англійській мові не за допомогою афіксації, а через конверсію: пліткар – a gossip, революціонер – a revolutionary, реакціонер – a reactionary.

У реченні *The car speeded past the house* форма дієслова є невірною. Дієслово *speed* багатозначне. Різниця в семантиці супроводжується розмежуванням форм: *speed, sped, speed* – пересуватися швидко, на великій швидкості; *speed, speeded, speeded* – прискорювати, збільшувати. Наприклад: *They speeded up production*. Однак семантичні розбіжності в системі форм дієслівних лексем не обов'язково закріплені зовні. Наприклад, багатозначне дієслово *draw* у всіх своїх значеннях має однакові основні форми. З іншого боку, у багатьох випадках розбіжність форм не вказує на розбіжність у семантиці (Порівняйте: основні форми дієслова *learn*: *learn, learned, learned* та *learn, learnt, learnt*).

Створення нового дієслова при перекладі речення «Адміністрація дезінформувала службовців» – *disinform* (замість використання існуючого в

мові слова *misinform*) покликанням намаганням залучити англійське дієслово з цим значенням до ряду словотворчих паралелей: *agree-disagree, approve-disapprove, believe-disbelieve*, які підкріплено відповідностями «дезорганізація» *disorganization*, «дезорієнтація» *disorientation* тощо.

Різні засоби вираження спрямованості дії на підмет (зворотні дієслова в українській мові та пасивні конструкції в англійській) призводять до помилок типу *Her hopes realized. His suspicions confirmed.* замість *Her hopes were realized. His suspicions were confirmed.*

Неперехідність дієслова в українській мові та перехідність його лексичного еквіваленту в англійській мові призводять до опущення прямого додатку та до помилки типу *Repeat, please* (замість *Repeat it, please*).

Залежність між часовою формою дієслова-присудка та семантико-синтаксичним типом речення відрізняється в українській та англійській мовах. Наприклад, в англійській мові використання майбутнього часу у підрядних реченнях умови та часу вважається надмірним. Достатнім вважається використання майбутнього часу у головному реченні. В українській мові для того, щоб віднести дію до майбутнього необхідна відповідна форма дієслова. Звідси виникає помилка: *When I shall see him, I shall talk to him.*

До помилок призводить неврахування можливої віднесеності багатозначного іменника з різними дієсловами. Наприклад, іменнику *deduction* у двох його значеннях відповідають два різних дієслова: *It will be deducted from your salary* та *I deduced it from what he said.* Їх недискриміноване використання є невірним.

Типовою помилкою є використання інфінітиву як більш звичайної форми замість незвичного для української мови герундія: *He avoided to speak about it. She dreams to become an actress. We are used to get up early.*

В англійській мові відсутні відмінкові та родові закінчення прикметників і, відповідно, нема скорочених форм. Побудова англійського речення за взірцем українського «Я не був згодний з ним» *I wasn't agree with him* – не є правильним. Потрібне значення передається дієсловом: *I didn't agree with him.*

Багато помилок виникає через розбіжність у мовному етикеті. Наприклад, «Будь ласка» у вислові «Будь ласка, тримайте!» (при переданні в руки якоїсь речі) та в емоційному вигуку-підтвердженні «Ось, будь ласка!» не *please*, але *here you are*. «Будь ласка» як відповідь на – *You are welcome*.

Багато особливостей вживання лексичних одиниць виникає через специфіку узусу. Так, *this country /city* для англійців звичайно держава / місто, де знаходиться людина, тому у реченні «Він багато читав про

Норвегію та мріє відвідати цю країну» «ця країна» – *that country* (але не *this country*).

Вплив української мови може бути безпосереднім та призвести до помилок-буквалізмів. Наприклад, *I saw a dream* (Я бачив сон) замість *I had a dream*. *Don't stand in the door* (Не стій у дверях) замість *Don't stand in the doorway*.

Калькується також вживання прийменників у їх вторинних значеннях. Порівняйте: «від вокзалу / дома, саду» – **від** = **from**, але залежити від когонебудь, лікувати когонебудь від чогонебудь – **від** ≠ **from**: *depend on smb, treat smb for smth, cure smb of smth*. Викликане помилковою аналогією вживання прийменника **from** в цих словосполученнях було б неправильним.

Загальновідомо, що будь-яка мова має свої «внутрішні» труднощі. Це – виняток із загальних правил, які «посилюються» при «зіткненні» з іншою мовою. Наприклад, при вивченні англійської мови україномовними студентами особливої уваги вимагає група однакових за формою, але різних за змістом слів типу «композитор» та *compositor*, «декада» та *decade*.

Більшість вищевказаних помилок виникає через розбіжність у лексикограматичному устрої двох мов, які, остаточно, можна звести до наступних типів:

1. Кількість та номенклатура частин мови в українській та англійській мовах не співпадають.

2. Однойменні частини мови при збігу основних характеристик мають цілий ряд розбіжних словотворчих, морфологічних та синтаксичних особливостей.

3. Граматична характеристика лексично подібних слів може бути різною.

4. Способи словотворення та структурні типи слів не є однаковими.

5. Багатозначні слова, що збігаються в одному чи в двох значеннях, зазвичай не співпадають у решті значень.

6. Слова, які є ідентичними за словарним значенням, майже завжди відрізняються за своїми контекстними значеннями, вступаючи в семантико-синтаксичні зв'язки з іншими словами речення.

7. Стилiстична характеристика номiнативно-тотожних слiв може бути рiзною.

8. Близькі за формою слова можуть не співпадати за значенням.

9. Слова та словосполучення, які мають однакове предметне значення, можуть не співпадати за етимологічним мотивуванням та сучасним асоціативним значенням.

Таку розбіжність лексико-граматичних систем української та англійської мови необхідно постійно мати на увазі, щоб уникати грубих типових помилок, які роблять україномовні студенти в їх англійському мовленні.

Література

1. Англійська мова: як уникнути типових помилок. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 1998.
2. Арбекова Т.И. Английский без ошибок. – М.: Высшая школа, 1990.
3. Аполлова М.А. Грамматические трудности перевода. – М.: Высшая школа, 1980.
4. Слепович В.С. Курс перевода: английский-русский. – Минск: НТООО ТетраСистемс, 2002.
5. Чужакин А.П., Палажченко П.Р. Мир перевода или вечный поиск взаимопонимания. – М.: Валент, 1997.

КАТЕГОРІЯ ПЕРСОНАЛЬНОСТІ В СЕМАНТИЧНІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ РЕЧЕННЯ І ФОРМУВАННІ МОВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ УКРАЇНЦІВ У II ПОЛОВИНІ XVII СТОЛІТТЯ: ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

Р. Д. Іванський

(Дніпровський гуманітарний університет)

Мова і право – унікальні феномени людської цивілізації і культури, роль і значення яких у розвитку суспільства, зокрема у регулюванні людських взаємовідносин, формуванні їх соціальних норм, зв'язків і відносин, забезпеченні загальнообов'язковості соціально-правових норм і, відповідно, правопорядку у масштабах усього суспільства, – неможливо переоцінити. Між мовою й правом існує безпосередній взаємозв'язок, взаємодія і взаємовплив, обумовлений онтологічною природою цих фундаментальних явищ загальнолюдської культури.

Мова як знакова система для формування й передачі думок, забезпечення спілкування людей, збереження й успадкування культурно-історичного досвіду народу є найбільш ефективним інструментом, за допомогою якого регулюються людські взаємовідносини. Право як система соціальних загальнообов'язкових правил (норм) поведінки членів суспільства має ключове значення у регулюванні взаємин у соціумі, забезпеченні правопорядку в усіх сферах життєдіяльності людини.

Подібно до того, як загальнонаціональна культура надає цілісність та інтегрованість суспільного життя в цілому, правова культура диктує кожній особистості принципи правової поведінки, а суспільству – систему правових цінностей, ідеали, правові норми, що забезпечують єдність і взаємодію